

Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030

Beleidskader vrijtijdseconomie Zevenaar 2030

Aangeboden aan:
Gemeente Zevenaar

Versie 18 april 2019

Auteur(s):
Anneke van Mispelaar (Bureau Buiten)
Eefje van der Velden (Bureau Buiten)
Vivian de Klein (gemeente Zevenaar)

Projectnummer 2018-1281

Inhoudsopgave

1	<i>Beleid voor vrijetijdseconomie</i>	4
1.1	<i>Aanleiding</i>	4
1.2	<i>Opzet beleidskader</i>	4
1.3	<i>Proces</i>	5
2	<i>Wat hebben we opgehaald?</i>	6
2.1	<i>Proces</i>	6
2.2	<i>Waar houden recreanten uit de regio van?</i>	7
2.3	<i>Inwonerspanel</i>	8
3	<i>Samenvatting SWOT-analyse</i>	9
4	<i>Uitgangspunten</i>	10
4.1	<i>Kernkwaliteiten</i>	10
4.2	<i>Taakvelden, samenwerking en rollen</i>	11
5	<i>Ambities en doelstellingen</i>	14
5.1	<i>Ambities en doelstellingen</i>	14
6	<i>Resultaten</i>	17
6.1	<i>Benodigde middelen</i>	20
6.2	<i>Vervolg: Fase 2 uitvoeringsagenda</i>	21

1 Beleid voor vrijetijdseconomie

1.1 Aanleiding

De vrijetijdseconomie is één van de drie speerpuntsectoren van het economisch beleid van de gemeente Zevenaar, naast de maakindustrie en logistiek. Het is ook als zodanig opgenomen in het collegeprogramma 2018 – 2022. Een sterke(re) vrijetijdseconomie is in velerlei opzichten van belang voor de gemeente Zevenaar. We willen vragen beantwoorden als: waarin onderscheidt Zevenaar zich als bestemming voor recreanten en toeristen, welk aanbod zetten we in de etalage. Om op die vragen een antwoord te krijgen stelt de gemeente, in samenspraak met de sector en betrokkenheid vanuit de regio, een beleidsplan op om de toeristisch-recreatieve kansen te benutten. De indicatieve horizon van dit plan is 2030. De doelstellingen zijn geformuleerd voor 2023 en 2030.

Afbakening: Zevenaar als deel van de Liemers

Dit beleidsplan richt zich op de gemeente Zevenaar, maar neemt ook het bredere perspectief van de Liemers mee. In dit traject is ervoor gekozen onder de Liemers te verstaan: de gemeenten Zevenaar, Duiven, Westervoort en Montferland.

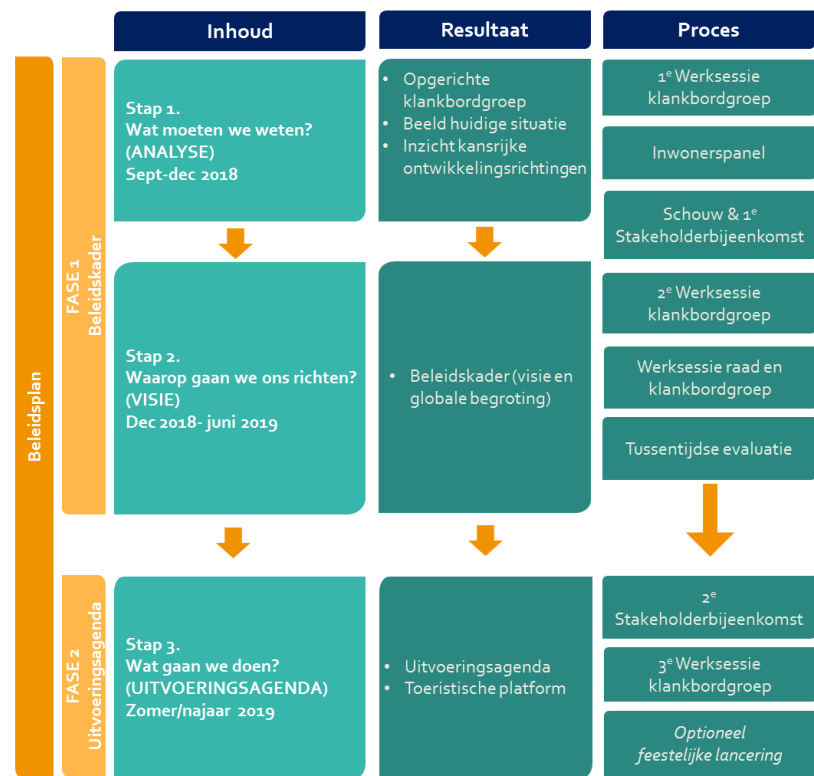
1.2 Opzet beleidskader

Het beleidsplan vrijetijdseconomie bestaat uit twee delen: het beleidskader (fase 1) en een uitvoeringsagenda (fase 2). Het document dat nu voor u ligt, betreft het beleidskader. Na vaststelling van dit beleidskader wordt de uitvoeringsagenda opgesteld in samenspraak met betrokken partijen.

In dit beleidskader vindt u de analyse, ambities, doelstellingen, uitgangspunten en beoogde richting en resultaten van het beleid. Ook wordt ingegaan op de resultaten van het proces.

Bij dit beleidskader hoort een separaat achtergronddocument, waarin stukken zijn opgenomen ter verantwoording en onderbouwing van de analyses.

Figuur 1: Proces totstandkoming beleidsplan vrijetijdseconomie Zevenaar

1.3 *Proces*

Het beleidsplan komt tot stand in een interactief proces. Figuur 1 (p.4) geeft schematisch de stappen weer van het totale proces.

Voor de totstandkoming van het beleidskader is een klankbordgroep opgericht met vertegenwoordigers van de vrijetijdseconomie in Zevenaar en de regio. Hoofdpunten uit de bijeenkomsten met de klankbordgroep, de gemeenteraad en de stakeholdersbijeenkomst zijn opgenomen in hoofdstuk 2, en in uitgebreidere versie in het achtergronddocument. In het achtergronddocument vindt u ook de leden van de klankbordgroep en de stakeholdersanalyse. Daarnaast heeft tijdens de raadsbijeenkomst op 13 maart jongstleden een gesprek tussen de raad en de klankbordgroep plaatsgevonden. De uitkomsten van deze bijeenkomst vindt u ook in hoofdstuk 2 en zijn verwerkt in het beleidskader.

2 Wat hebben we opgehaald?

Dit hoofdstuk gaat in op de uitkomsten van het proces met de klankbordgroep, de stakeholders en de raad. Daarnaast leest u de conclusies uit de analyse van de leefstijlvinder en het inwonerspanel.

2.1 Proces

De klankbordgroep kwam in 2018 bijeen op 8 november, 12 december (locatiebezoek) en in 2019 op 13 februari, en op 13 maart was er een gezamenlijke bijeenkomst van raads- en commissieleden en de klankbordgroep. Op 12 december vond een grote stakeholderbijeenkomst plaats (circa 80 aanwezigen). Een uitgebreide weergave van deze bijeenkomsten is opgenomen in het achtergronddocument. Hieronder vindt u de hoofdpunten.

Klankbordgroep en raad

Met de raad en klankbordgroep zijn interessante gesprekken gevoerd over de analyse, de doelstellingen en rollen. Belangrijke aandachtspunten en aanvullingen van de klankbordgroep zijn:

- Betrek de regio. Het aanbod rondom de Liemers is van toegevoegde waarde met betrekking tot routes (denk aan de Veluwe, Gelderse Poort, Elterberg) en als het gaat om winkelen.
- Het ontbreekt Zevenaar aan een icoon, maar dat zou kunnen veranderen met de komst van de Fashion Outlet Zevenaar. Dit biedt kansen voor de vrijetijdseconomie.
- Belangrijkste voor Zevenaar en de Liemers zijn winkelen (onder andere de Fashion Outlet Zevenaar), water(sport) en kenmerkende historie

en landschap. De combinatie onderscheidt de Liemers van andere bestemmingen.

- De klankbordgroep stelde voor om de doelstelling 'tevredener ondernemers' toe te voegen.
- De Klankbordgroep gaf aan om voor de ontwikkeling van het aanbod in Zevenaar niet één specifieke doelgroep te kiezen. Op aangeven van de klankbordgroep zijn de geformuleerde doelstellingen ambitieuzer geformuleerd.
- Er is altijd een spanningsveld tussen wat ondernemers wensen, wat inwoners wensen en wat in het kader van de natuur wenselijk is. Raadsleden vinden het belangrijk dit voor ogen te houden.

De klankbordgroep gaf aan, ook tijdens de bijeenkomst met raadsleden, dat eerst de basis goed op orde moet zijn, onder meer in de samenwerking met ondernemers. Daar zijn nu nog stappen te maken. De klankbordgroep formuleerde de volgende behoeften:

- Praktische en strategische samenwerking tussen ondernemers, gemeente en andere partijen. Onder meer om samen op te trekken en ondernemers te steunen richting Rijkswaterstaat en de provincie.
- Een meedenkende gemeente als het gaat om ruimtelijke ordening en evenementen. De klankbordgroep ziet graag een gemeente die aan de voorkant ook tijd investeert en écht meedenkt met ondernemers. Want toeristisch-recreatieve ontwikkelingen vragen altijd maatwerk in de ruimtelijke ordening. In de praktijk lopen ondernemers aan tegen vraagstukken in de omgeving en belemmerende regelgeving.
- Een bedrijvencontactpersoon die kennis heeft van de vrijetijdseconomie, waar ondernemers terecht kunnen met vragen.

Stakeholderbijeenkomst

Er is tijdens de stakeholderbijeenkomst veel opgehaald. Enkele belangrijke punten zijn:

- Kansen waar Zevenaar op zou moeten inspelen zijn: het ontwikkelen van een sterk thema of (historische) verhaallijn; het aantrekken van Duitsers, Belgen; het inzetten op toeristisch-recreatieve inrichting bij gebiedsontwikkeling en het benutten van de bezoekersstroom van de toekomstige outlet.
- Verbeterpunten zijn het realiseren van meer (thematische) routes en paden, naamsbekendheid, informatievoorziening en gastheerschap.
- Het is belangrijk om in Liemers-verband te opereren.
- Een groot deel van de aanwezigen gaf aan dat ze wel met de gemeente en/of anderen willen samenwerken in projecten.
- De rivier is voor de Liemers het kralensnoer. Heel veel verhalen, plekken en tradities zijn hierbij de kralen. Het beleven hiervan is afhankelijk van 1) informatie, 2) wat er te doen en 3) te zien is. Denk daarbij ook grensoverschrijdend en maak de link met omliggende gemeenten en Duitsland!

2.2 Waar houden recreanten uit de regio van?

Een belangrijk deel van de recreatieve vraag (ongeveer 50% van de bestedingen) wordt bepaald door de inwoners uit de eigen gemeente en regio¹. Het is daarom interessant om te kijken wat de voorkeuren zijn van de inwoners als het gaat om vrijetijdsbesteding². In figuur 2 zijn zeven leefstijlen (doelgroepen) weergegeven en daarin de verdeling van deze leefstijlen voor de inwoners van de Liemers.

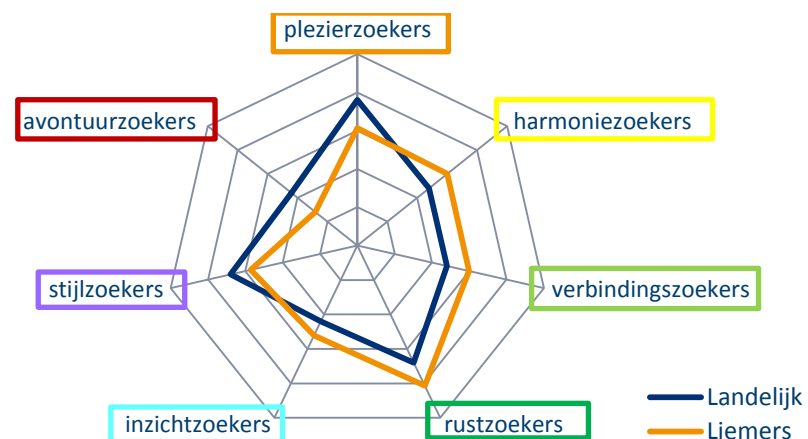
¹ Voor de regio is hier steeds genomen: Duiven, Westervoort, Zevenaar en Montferland.

² Om de vraag van de inwoners in beeld te brengen gebruiken we de Leefstijlvinder, die gebaseerd is op het BSR-model. Dit model is speciaal ontwikkeld voor vrijetijdsbesteding. In het achtergronddocument en op www.leefstijlvinder.nl vindt u meer uitleg.

Groot deel rustzoekers

We zien dat de leefstijl van de inwoners van de regio heel divers is. De rustzoekers, inzichtzoekers, verbindingszoekers en harmoniezoekers (de groepen 'rechtsonder') zijn iets oververtegenwoordigd (vergeleken met landelijk). Deze groepen trekken er iets vaker in gezelschap op uit, in plaats van alleen of met een stel, en het is dan belangrijk dat de gehele groep het gezellig heeft. Ze gaan over het algemeen iets vaker voor de bekende of veiligere keuzes, en zoeken ook naar nieuwe inzichten en verdieping.

Figuur 2: Leefstijlen vrijetijdsbesteding inwoners de Liemers

Sluiten vraag en aanbod op elkaar aan?

Het huidige aanbod sluit goed aan bij harmoniezoekers, verbindingszoekers en rustzoekers (zie aantrekkingskracht huidig aanbod voor de leefstijlen in het achtergronddocument). Dit zijn dan ook de leefstijlgroepen die op dit moment het beste passen bij het aanbod in de gemeente Zevenaar.

Kansrijke doelgroepen

De plezierzoekers, inzichtzoekers en stijlzoekers³ zijn grote doelgroepen, waar nog weinig aanbod voor is in de regio en die hier in principe wel goed zouden passen. Dit maakt het kansrijk om voor deze groepen (nieuw) aanbod te ontwikkelen.

Naar aanleiding van de analyse van de leefstijlen adviseert de klankbordgroep om niet te richten op enkel één specifieke leefstijl- of doelgroep. Elke ondernemer kiest zelf zijn specifieke doelgroep, en dat kunnen alle verschillende leefstijlen of doelgroepen zijn. Daarbij heeft één gezin vaak al meerdere doelgroepen in zich. Bij de uitvoering van de uitvoeringsagenda houden we rekening met de kansrijke doelgroepen, maar we kijken hierbij met een brede blik.

2.3 Inwonerspanel

In december 2018 is onder de leden van ‘Zevenaar Verbindt’ een onderzoek uitgevoerd naar de vrijetijdsbesteding buitenshuis onder de eigen inwoners. In het achtergronddocument vindt u de onderzoeksresultaten en de belangrijkste conclusies.

Over het algemeen genomen zijn de leden van het panel positief, al zijn er wel enkele aandachtspunten.

- De populairste gebieden in de gemeente zijn het centrum van Zevenaar, de Bijland, het Rhederlaag, de Breuly, de Rijnstrangen en de Europakade. Mensen zijn voor het merendeel ook tevreden over deze gebieden.

---

³ De plezierzoekers houden van vermaak en ‘gekke dingen doen’, de stijlzoekers willen onderscheiden met luxe en houden van sportieve prestaties, en de inzichtzoeker wil graag rustige natuur- en cultuurervaringen opdoen.

- Voor wandelen, fietsen en het bezoeken van evenementen benutten de inwoners de gehele Liemers als bestemmingsregio.
- De inwoners zijn ook voor het grootste deel (zeer) tevreden over de mogelijkheden om te wandelen en fietsen (71 en 78%). Over de mogelijkheden om te zwemmen en zonnen is 52% tevreden en 17% ontevreden. Over pleisterplaatsen zijn minder mensen tevreden (36%). De inwoners vinden dit de drie belangrijkste elementen van vrijetijdsbesteding buitenshuis.
- Meer dan 80% van de inwoners is tevreden over de horeca in de gemeente en driekwart is (zeer) tevreden over de mogelijkheden voor buitenrecreatie (wandelen, fietsen).

Verbeterpunten die veel bewoners belangrijk vinden zijn:

- Realiseren van een (binnen)speeltuín, pretpark, kinderboerderij of pleisterplaatsen in het buitengebied en de bestaande pleisterplaatsen bekender maken.
- Er zijn veel ideeën gegeven voor de Bijland, de Breuly en een aantal voor het Rhederlaag.
- Stimuleren van boerderij-gerelateerde activiteiten.
- Realiseren van meer oplaadpunten voor elektrische fietsen. Er zijn ook tips gegeven voor meer vrijliggende fietspaden.

3 Samenvatting SWOT-analyse

Op basis van inbreng van de klankbordgroep, de stakeholders en de analyse, hebben we een SWOT-analyse opgesteld van Zevenaar en de Liemers. De volledige SWOT staat in het achtergronddocument.

Sterkten - De 'kracht van de toeristisch-recreatieve bestemming:

- Beleving van het rivierenlandschap, sportief, actief en rustig
- Rijkdom aan unieke natuur en ook prachtige gebieden rondom
- Sector toerisme en recreatie afgelopen jaren gegroeid
- Grensligging en goede bereikbaar via snelweg en trein
- Tientallen fiets- en wandelroutes
- Gevarieerd aanbod: campings, B&B, hotels, jachthavens
- Veel cultuurhistorische verhalen en erfgoed aanwezig: de Romeinse geschiedenis, 80-jarige oorlog, waterhuishouding en grensstad Tolkamer
- Aanbod evenementen en evenementenlocatie
- Aanbod horeca (lokaal/streekproducten), theater, bioscopen
- Sterk in openlucht & waterrecreatie; aantrekkelijke recreatiegebieden het Rhenlerlaag en de Bijland

Kansen - Positieve ontwikkelingen die *van buitenaf* op de Liemers afkomen zijn:

- Groei van het aantal toeristen, o.a. groei van de Duitse markt
- Provinciaal beleid ('tafels' o.a. voor marketing & promotie, routes, etc.)
- Water en waterbeheer zijn actueel, biedt kansen voor versterking rivierbeleving
- Komst regionaal routeplan, wandelnetwerk en routes voor ruiters en mennen
- Toenemende behoefte aan beleving, authenticiteit.
- Toenemende behoefte aan beleving zoals onderdompeling tijdens een meerdaags evenement met overnachting, durfsporten op het water
- Nominatie van Nieuwe Hollandse Waterlinie (Fort Pannerden) en Romeinse Limes voor UNESCO Werelderfgoed
- Komst Fashion Outlet Zevenaar (FOZ) in 2021; benutten bezoekersstromen
- Mogelijkheden voor toeristisch-recreatieve gebiedsontwikkeling
- Ontwikkeling Rivierklimaatpark IJsselpoort, kans voor verbetering verbinding over de IJssel

Zwakten - Belangrijke zwakke punten zijn:

- Naamsbekendheid Liemers is beperkt buiten de regio Arnhem.
- Toeristische informatievoorziening en promotie: versnipperd, niet zo professioneel
- Tot nu toe beperkte rol gemeente(n) in faciliteren recreatieve sector bij samenwerking, gezamenlijke agenda en uitvoering
- Bereikbaarheid / toegang tot de recreatieplassen
- Bewegwijzering in het gebied (verouderde/defecte bebording)
- Weinig innovatieve / bijzondere verblijfsrecreatie
- Enkele verblijfsaccommodaties in kwalitatief opzicht niet vitaal
- Ontbreken bovenregionale trekker/icoon (per 2021 met komst Fashion Outlet Zevenaar (FOZ) valt dit punt weg)
- Cultuurhistorische verhalen en erfgoed zijn nog niet erg zichtbaar en beleefbaar

Bedreigingen – Negatieve ontwikkelingen die *van buitenaf* zijn:

- Versnipperde sector, weinig samenwerkings- en lobbykracht
- Ruimtelijke ontwikkelingen hebben te maken met toenemende complexiteit, zowel vanuit kant van de overheid, betrokkenheid burgers en ontwikkelingen op bedrijven (vervlechting dag- en verblijfsrecreatie)
- Toenemende concurrentie in de binnenlandse markt noodzaakt tot scherpe profilering en scherp oog op de prijs-kwaliteitverhouding
- Vergrijzing: veroudering van de doelgroep vormt ook risico, bijv. afname botenbezit
- Concurrentie van bestemmingen in omliggende gemeenten en verder weg
- Toenemende vraag naar bungalowvakanties, maar zijn slechts beperkt in Zevenaar
- Ondernemers gaan niet (allemaal) vanzelf belevingen, verhalen of thema's uitwerken in nieuwe producten.

4 Uitgangspunten

Voor de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie van Zevenaar bepalen we als uitgangspunt de kernkwaliteiten en gaan we in op de taakvelden, samenwerking en rollen.

4.1 Kernkwaliteiten

Kernkwaliteiten

Basis voor de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie vormen de sterkten uit de SWOT analyse én de toeristisch-recreatieve kernkwaliteiten van Zevenaar en de Liemers, die zijn vastgesteld samen met de stakeholder- en klankbordgroep. De kernkwaliteiten zijn:

- **Water:** rivieren, riviernatuur, recreatieplassen, watersport en veel cultuurhistorie, die op één of andere manier is gelinkt aan het water.
- **Landschap en natuur:** in de gemeente is veel bijzondere natuur en landschap waardoor prachtig gewandeld en gefietst kan worden, zoals de uiterwaarden en het Rijnstrangengebied (de ecologische kraamkamer van de Delta).
- **Historie:** er zijn vele verhalen en sporen te vinden van bijvoorbeeld de Romeinen en de Tachtigjarige Oorlog. Ze zijn echter op dit moment nauwelijks beleefbaar.
- **Winkelen:** publiekstrekkingen zoals Ikea, Intratuin en Loods 5 trekken bezoekers van heinde en verre. In 2021 opent de Fashion Outlet Zevenaar, waar veel mensen op af gaan komen.

Wat onderscheidt Zevenaar

De combinatie van deze kernkwaliteiten onderscheidt Zevenaar van ande-

re bestemmingen, zoals het Land van Cuijk en Roermond⁴(zie ook achtergronddocument). Verder is de mogelijkheid voor snelvaren ook onderscheidend; dat kan niet overal in Nederland.

De streeknaam 'de Liemers' kan rekenen op draagvlak uit de streek en van de actoren uit het veld zelf. We willen daarom (blijven) inzetten op het onder de aandacht brengen van het aanbod in de gemeente als onderdeel van de streek de Liemers.

Waterbeleving

We stellen voor om de beleving van het water en de rivieren als thema te benutten voor de verdere ontwikkeling van het aanbod en profilering van Zevenaar en de Liemers. Vanuit dit thema kunnen verbindingen gelegd worden met landschap en winkelen. Het idee is bijvoorbeeld dat de bezoekers van de outlet een goed beeld krijgen van de mogelijkheden voor watersport en waterbeleving in de omgeving. Ook kan het thema inspireren tot nieuw onderscheidend aanbod, zoals bijzondere overnachtingsvormen op of aan het water.

Het thema (rivier)water past uitstekend bij de gemeente Zevenaar. Het verbindt de belangrijke historische, huidige en toekomstige verhalen van de gemeente Zevenaar (zie ook achtergronddocument voor een nadere toelichting op rivierbeleving in verleden, heden en toekomst) en watersport en recreëren op en aan het water is een sterk punt van het aanbod. Uit de klankbordgroep en de stakeholderbijeenkomst bleek daarbij dat het thema water op veel enthousiasme en animo kan rekenen.

---

⁴ Het Land van Cuijk en de Liemers zijn vergelijkbaar vanwege de grote recreatieplassen en gebieden met een plattelandskarakter. De bestemming Roermond is vergelijkbaar qua grensligging en voorzieningen (winkelen en watersport).

Uit de SWOT-analyse blijkt onder meer dat het bootbezit afneemt, en dat tegelijkertijd de behoefte naar beleving en belevenissen groeit, evenals de vraag naar authenticiteit en cultuurhistorische verhalen. Het water, de watersport en de rivieren in de gemeente bieden veel kansen om sterke belevingen te ontwikkelen en om kansrijke doelgroepen te trekken.

4.2 Taakvelden, samenwerking en rollen

In het aanbieden van een optimale vrijetijdsbeleving voor de recreant en de toerist hebben veel partijen een rol. Dit komt omdat het toeristisch-recreatief product een samengesteld product is. Zo bieden ondernemers plekken om te overnachten, iets te nuttigen of attracties, zorgt de gemeente voor fietspaden en routenetwerken, zijn natuurorganisaties verantwoordelijk voor beheer van natuurgebieden en organiseren maatschappelijke organisaties en ondernemers evenementen, etcetera.

Uit het gesprek tussen de klankbordgroep en de raadsleden kwam naar voren dat een optimale samenwerking tussen de gemeente en ondernemers belangrijk is om de ambities en doelstellingen waar te maken. Hiervoor is het belangrijk om een goed beeld te hebben van elkaars sterkten, rollen en taken. De gemeente heeft in de vrijetijdseconomie meerdere rollen en taken.

We onderscheiden hierin de volgende taakvelden:

1. Toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering).
2. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie.
3. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap.
4. Marketing, informeren & inspireren.

In deze samenwerking kan de gemeente per taakveld – en zelfs per activiteit daarbinnen – haar rol anders invullen. We onderscheiden grofweg vijf varianten voor de rolinvulling door de gemeente in deze samenwerking:

- a) Afwachten of andere partijen initiatief nemen.
- b) Ontwikkelingen mogelijk maken door middel van regelgeving en meedenken met initiatiefnemers.
- c) Ontwikkelingen en activiteiten mogelijk maken met subsidies.
- d) Actief op zoek gaan naar kansen en bijdragen aan de realisatie ervan door bijvoorbeeld mee te doen of andere subsidies aan te boren.
- e) Zelf initiatief nemen en zaken gaan uitvoeren.

Hierna is per taakveld de rol van de gemeente toegelicht.

Taakveld 1: Toeristische infrastructuur (paden, routenetwerken, bewegwijzering)

Infrastructuur, zoals paden en routenetwerken, is voorwaardenscheppend voor recreatie en toerisme. Paden, (vaar)wegen en routenetwerken zijn nodig om te kunnen genieten van de natuur, de rivieren en het landschap. De gemeente heeft een actieve rol in behoud en ontwikkeling van deze basis. Thematische routes worden veelal door culturele organisaties en vrijwilligers ontwikkeld, waarbij de gemeente ondersteunend is (zie taakveld 2).

De gemeente zet zich in voor resultaten die zonder bijdrage van de gemeente niet van de grond komen, én die bijdragen aan het vergroten van de gebruiks- en belevingswaarde van de kernkwaliteiten van de gemeente Zevenaar. Belangrijk is hierbij dat dit op duurzame wijze gebeurt, waarbij bijvoorbeeld de natuurwaarden behouden blijven. Waar mogelijk werkt de gemeente voor deze resultaten samen met ondernemers en vrijwilligers.

De rol van de gemeente in dit taakveld ligt dus vooral zoals verwoord in d) en e): actief op zoek gaan naar kansen en bijdragen en zelf initiatief nemen en zaken gaan uitvoeren.

Taakveld 2: Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie

Het aanbod van dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen vormt de kern van de toeristisch-recreatieve beleving van Zevenaar en de Liemers. De gemeente schept voorwaarden voor vestiging of uitbreiding van deze voorzieningen. De gemeente zet in op (ruimtelijke) regelgeving, die ondernemers optimale mogelijkheden geeft om voorzieningen te realiseren; voorzieningen, die inspelen op de vraag van de gast, passen bij de kernkwaliteiten van Zevenaar en van toegevoegde waarde zijn voor het aanbod in de gemeente. Dit betekent dat de gemeente meedenkt met planvorming, en dat dit uitgangspunt wordt verwerkt in nieuw beleid en in regels zoals de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Daarnaast heeft de gemeente een initiërende, uitvoerende of ondersteunende rol bij voorzieningen, die niet (alleen) door de markt opgepakt worden, bijvoorbeeld bij het beleefbaar maken van erfgoed.

Omdat het toeristisch-recreatief aanbod uit verschillende onderdelen bestaat, waar de gemeente een andere rol kan kiezen, gaan we hieronder voor die verschillende onderdelen in op de rol van de gemeente:

- **Verblijfsaccommodaties:** de gemeente biedt in het bestemmingsplan mogelijkheden voor kleinschalige accommodaties (binnenplans) en denkt mee met initiatiefnemers van grotere accommodaties om dit ruimtelijk mogelijk te maken.
De rol van de gemeente zit hier dus vooral zoals verwoord in a) en b): afwachten of andere partijen initiatief nemen en meedenken vanuit regelgeving en beleid.
- **Evenementen:** de gemeente staat open voor initiatiefnemers, denkt mee met het oog op vergunningen binnen de kaders van het (op te stellen) evenementenbeleid. (Subsidie)bijdragen aan evenementen moeten in lijn zijn met de kernkwaliteiten en doelstellingen uit dit beleidsplan. Meerdaagse evenementen worden verwelkomd.
- **De rol van de gemeente zit hier dus vooral zoals verwoord in a) en b):** afwachten of andere partijen initiatief nemen en meedenken vanuit regelgeving en beleid en soms ook in c) subsidiëren.
- **Ander dagrecreatief aanbod:** de gemeente denkt actief mee met initiatiefnemers, is alert op kansen en verbindt deze aan ondernemers.
De rol van de gemeente zit hier dus vooral zoals verwoord in b) en d): meedenken vanuit regelgeving en beleid, en actief op zoek gaan naar kansen en bijdragen. Maar ook a) geldt hier: afwachten of andere partijen initiatief nemen.
- **Gebiedsontwikkeling met een toeristisch-recreatieve component:** de gemeente denkt mee met de planvorming en komt op voor de belangen van de vrijetijdseconomie bij andere partijen. Als het nodig is, kan de gemeente (in uitzonderingsgevallen) een omgevingsmanager inzetten om samen met betrokken partijen een plan te maken. In de uitvoering heeft de gemeente veelal een faciliterende of regulerende rol.
De rol van de gemeente zit hier dus vooral zoals verwoord in a) en b): afwachten of andere partijen initiatief nemen en meedenken vanuit regelgeving en beleid, maar ook d) kan hier voorkomen: actief op zoek gaan naar kansen en bijdragen.
- **Cultuurhistorische bezienswaardigheden en beleefbaarheid van erfgoed:** de gemeente neemt initiatief voor het beter beleefbaar maken van erfgoed en verhalen die aansluiten bij de kernkwaliteiten van Zevenaar. Hierbij werkt de gemeente samen met vrijwilligers, eigenaren en andere betrokken partijen.
De rol van de gemeente zit hier dus vooral zoals verwoord in d) en e): actief op zoek gaan naar kansen en bijdragen en zelf initiatief nemen en zaken gaan uitvoeren. Ook rol c) (subsidiëren) kan hier voorkomen.
- **Thematische routes en arrangementen:** de gemeente ziet hierin een rol voor zichzelf in het verbinden van initiatiefnemers en het faciliteren van de planvorming en realisatie. De gemeente neemt hierin zelf geen initiatieven, tenzij het gaat om het beleefbaar maken van cultuurhistorie in relatie tot water(beleving). Ook hier geldt: mits ze in lijn zijn met de kernkwaliteiten en doelstellingen uit dit beleidsplan.

De rol van de gemeente zit hier dus vooral zoals verwoord in a) en b): afwachten of andere partijen initiatief nemen en meedenken met initiatiefnemers.

Taakveld 3: Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap

Uit de gesprekken bleek dat de samenwerking binnen de sector vrijetijdseconomie en de samenwerking met de gemeente verbeterd kan worden. De gemeente ziet het als haar taak om de verbindingen en samenwerking tussen ondernemers en andere partijen te stimuleren. Om ondernemerschap mogelijk te maken, zal de gemeente bij nieuwe initiatieven in een vroeg stadium meedenken met de planontwikkeling.

Daarnaast hebben we aandacht voor kwalitatief en innovatief ondernemerschap. De vrijetijdseconomie is een dynamische sector en net als in andere economische sectoren, is innovatie essentieel om rendabel en toekomstbestendig te blijven. De gemeente wil daarom innovatie in de vrijetijdseconomie stimuleren en daarnaast gerichte activiteiten voor kennisontwikkeling en –verspreiding in de sector ondersteunen. De gemeente gaat niet zelf op de stoel van de ondernemer zitten, maar zoekt naar kansen en mogelijkheden voor innovatie en kwaliteitsverbetering. Bij verblijfsaanbod van onvoldoende kwaliteit of vitaliteit helpt de gemeente met zoeken naar oplossingen.

De rol van de gemeente zit hier dus vooral zoals verwoord in a) en b): afwachten of andere partijen initiatief nemen en ontwikkelingen mogelijk maken door middel van regelgeving en meedenken met initiatiefnemers.

Taakveld 4: Marketing, informeren en inspireren

Marketing en promotie (waaronder informeren en inspireren) vraagt om regionale samenwerking tussen gemeenten onderling en tussen de gemeente en marketingorganisaties en ondernemers. De gemeente gaat hiervoor op zoek naar kansen (bijvoorbeeld in samenwerking met de provincie) en neemt initiatief zodat marketing en promotie impact heeft voor Zevenaar. Ook draagt de gemeente bij aan goede voorwaardenscheppende voorzieningen (zoals een database met toeristisch-recreatieve informatie) en draagt bij aan de toeristische visie (ook op het gastheerschap) voor de regio Arnhem-Nijmegen. De opdrachtformulering en aansturing van de marketingacties gebeurt in samenwerking met ondernemers en andere partijen. In de uitvoering is efficiëntie en effectiviteit belangrijk, evenals synergie met de Fashion Outlet Zevenaar en betrokkenheid van professionals in toeristische marketing.

De rol van de gemeente zit hier dus vooral zoals verwoord in d) en e): actief op zoek gaan naar kansen en bijdragen en zelf initiatief nemen en zaken gaan (in dit geval vooral: laten) uitvoeren.

5 Ambities en doelstellingen

De gemeente Zevenaar wil samen met haar partners de vrijetijdseconomie in de gemeente versterken. Onze visie voor de vrijetijdseconomie in Zevenaar luidt:

In 2030 zijn Zevenaar en de Liemers een aantrekkelijke en bekende toeristisch-recreatieve bestemming voor dagjesmensen en verblijfgasten uit Nederland en erbuiten. Onze bestemming is bekend vanwege het winkelen en de beleving van en verblijf op en aan het water.

We willen dat onze bewoners en bezoekers het water kunnen beleven en geraakt worden door de verhalen over de rivieren en de strijd met en tegen het water in het verleden, heden en de toekomst.

5.1 Ambities en doelstellingen

Ambities

Op basis van het proces met stakeholders, klankbordgroep en raad, en de conclusies uit de analyse, formuleerden we de volgende gemeentelijke ambities op het gebied van vrijetijdseconomie:

- Het aantrekkelijker maken van de gemeente Zevenaar als woon- en vestigingslocatie onder meer doordat bestedingen van recreanten en (zakelijk) toeristen bijdragen aan versterking van het voorzieningenniveau in de kernen.
- Meer werkgelegenheid in de sector. De vrijetijdseconomie is één van de pijlers van de economie van de gemeente Zevenaar en die willen we versterken.

Doelstellingen

Om onze ambities te bereiken, hebben wij de volgende SMART⁵ doelstellingen geformuleerd voor 2023 en 2030:

1. Meer tevreden bewoners: het aantal inwoners van de gemeente Zevenaar dat (zeer) tevreden is over mogelijkheden voor vrijetijd is toegenomen van 52% naar 55% vanaf 2023 en 60% vanaf 2030 (bron: inwonerspanel, referentiejaar 2019).
2. Recreanten en toeristen besteden meer aan de vrijetijdseconomie in de Liemers: toename van de bestedingen met 12% in 2023 en in 2030 met 35% (rekening houdend met inflatie en outlet) (bron: toeristisch-recreatieve monitor Visit AN, referentiejaar 2016).
3. Meer tevreden toeristisch-recreatieve ondernemers: de beoordeling van het ondernemersklimaat in Zevenaar door (toeristisch-recreatieve) ondernemers in de gemeente neemt toe van 6,1 naar minimaal 6,3 vanaf 2023 en 6,6 vanaf 2030 (bron: ondernemerspeiling, referentiejaar 2017).⁶
4. Er komen meer dagtoeristen naar de Liemers: een toename van het aantal dagtoeristen met 8% in 2023 en 15% in 2030 (bron: toeristisch-recreatieve monitor Visit AN, referentiejaar 2016).
5. Meer overnachtingen: toename van het aantal overnachtingen in de gemeente Zevenaar met 3% in 2023 en 8% in 2030 (bron: Toeristenbelasting, referentiejaar 2019).

⁵ Voor doelstellingen 2 en 4 maken we noodgedwongen gebruik van cijfers uit 2016. In 2019 wordt de nieuwe monitor uitgevoerd. Wanneer nieuwe cijfers beschikbaar zijn, passen we de doelstellingen indien nodig aan.

⁶ In de huidige cijfers van de beoordeling van het ondernemersklimaat kunnen de toeristisch-recreatieve ondernemers niet onderscheiden worden. Hier wordt verdiepend onderzoek naar gedaan.

Tijdens de uitvoering van het beleid wordt de voortgang op drie doelstellingen (doelstellingen 2,4 en 5) elke twee jaar gemeten (in 2021, 2023, enz.) en op twee doelstellingen (doelstellingen 1 en 3) in 2023. De tussentijdse doelstellingen zijn daarom vastgesteld op 2023.

Figuur 3 op pagina 17 geeft een schematisch overzicht van de ambities en doelstellingen. Dit schema geeft ook de verhoudingen tussen de ambities en doelstellingen weer.

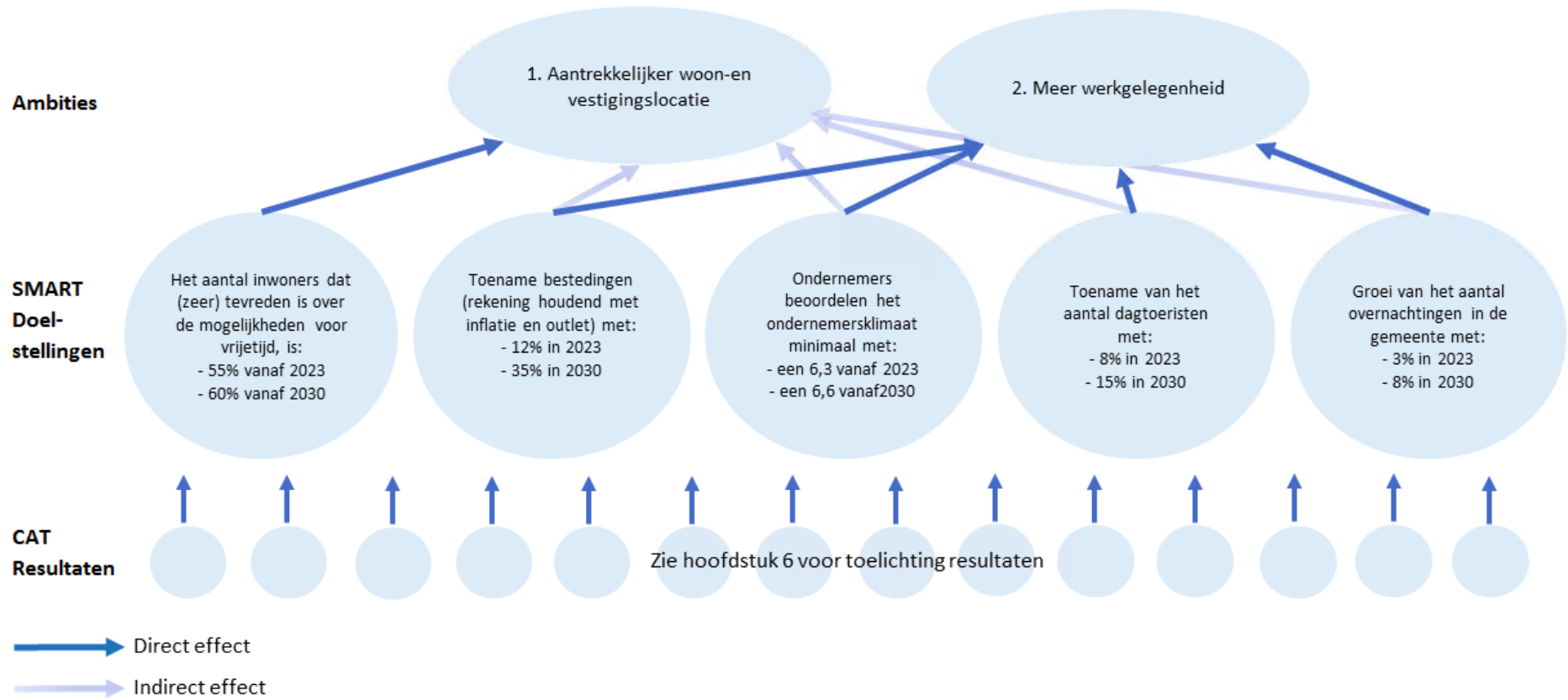
Om deze doelstellingen te bereiken, gaat de gemeente inzetten op het boeken van resultaten in de volgende vier taakvelden:

1. Toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering).
2. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie.
3. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap.
4. Marketing, informeren & inspireren.

In het volgende hoofdstuk gaan we per taakveld in op de beoogde resultaten. Bij het opstellen van de uitvoeringsagenda (fase 2 van het beleidsplan) werken we de beoogde resultaten verder uit. We besteden hierbij nadrukkelijk aandacht aan de rol en de bijdrage van de sector aan de resultaten en aan de realisatie van de doelstellingen. In de uitvoeringsagenda kunnen de resultaten daardoor aangevuld worden met acties en projecten die vanuit de sector worden opgepakt.

Figuur 3 Ambities en doelstellingen

6 Resultaten

Dit hoofdstuk gaat in op de beoogde resultaten van het gemeentelijke beleid. De beoogde resultaten zijn concreet, afdwingbaar en tastbaar en dragen direct bij aan één of meerdere doelstellingen. Tot slot geven wij een indicatie van de benodigde middelen om deze resultaten te kunnen behalen.

Om de doelstellingen te bereiken hebben we resultaten benoemd in de vier taakvelden, zoals beschreven in paragraaf 4.2. De uitgebreidere resultaten hebben wij opgenomen in het achtergronddocument. In tabel 2 (pagina 18 en 19) is per resultaat zichtbaar gemaakt aan welke doelstelling(en) het betreffende resultaat bijdraagt.

Resultaten gericht op een doeltreffend en doelmatig beleid

Naast de voorgenoemde resultaten zijn ook resultaten nodig die inzicht geven in de doeltreffendheid van het beleid. Deze monitoring kan eventueel leiden tot aanpassing van het beleid en de uitvoeringsagenda. Tenslotte willen we verkennen wat de mogelijkheden zijn om een financiële koppeling te maken tussen de vrijetijdseconomie en de benodigde middelen voor beleid.

Resultaten:

1. Geconcretiseerde doelstellingen voor Zevenaar/Liemers, door verdieping van de Toeristische monitor (Visit Arnhem-Nijmegen/ZKA).
2. Meting tevredenheid toeristisch-recreatieve ondernemers ten behoeve van de doelstelling.
3. Monitoring beleidsplan vrijetijdseconomie (onder meer inwonerspanel Zevenaar Verbindt!).
4. Verkenning naar mogelijke koppeling van inkomsten uit toeristenbelasting aan uitgaven voor vrijetijdseconomie. Daarna(ast) verkenning voor invoering van BIZ (bedrijfsinvesteringszone) voor toeristische bedrijven.

Tabel 2 Directe bijdrage resultaten aan doelstellingen

Resultaat	Doelstelling	Tevreden inwoners	Toename bestedingen	Tevreden ondernemers	Toename dagtoeristen	Toename overnachtingen
Verbeteren toeristische infrastructuur						
1.	Geharmoniseerde bewegwijzering					
2.	Een regionaal routeplan					
3.	Een gerealiseerd wandelkeuzenetwerk					
4.	Een groter ruiter- en menroutenetwerk					
5.	Onderzoeksrapport uitbreiding vaarmogelijkheden					
6.	Onderzoek (+ uitvoering) voorzieningen in de openbare ruimte langs routestructuren					
7.	Twee of drie gerealiseerde nieuwe klompenpaden					
8.	Doorsteek Rijnstrangenpad					
9.	Versterkte routestructuur/ommetjes Oud-Zevenaar/Breuly/Panoven					
10.	Onderzoeksrapport ontsluiting en toegankelijkheid Rijnstrangen					
11.	Verbeterde fietsverbindingen					
Ontwikkeling aanbod verblijf en dagrecreatie						
12.	Regionaal onderzoek kwaliteit vrijetijdsaanbod					
13.	Actueel camperplaatsenbeleid					
14.	Bestemmingsplannen met kleinschalige accommodaties					
15.	Promotie toeristisch-recreatieve ontwikkellocaties					
16.	Omgevingsvisie met aandacht voor vrijetijdseconomie					
17.	Actueel evenementenbeleid					
18.	Verkenning, plan (+ uitvoering) voor beleefbaar erfgoed					
19.	Plan van aanpak toegankelijkheid en beleving monumenten					
20.	Verder verbeterde Breuly					
Stimulering samenwerking en kwalitatief en innovatief ondernemerschap						
21.	Bedrijfscontactfunctionaris voor vrijetijdseconomie					
22.	Platform voor de vrijetijdseconomie in de Liemers					
23.	Tevreden initiatiefnemers evenementen en voorzieningen					
24.	Vitaliteitsverbetering minder vitale accommodaties					
25.	Aangeboden E-learning voor ondernemers in en over de Liemers					
26.	Aangeboden IVN-cursus Gastheer van het landschap					

Resultaat	Doelstelling	Tevreden inwoners	Toename bestedingen	Tevreden ondernemers	Toename dag-toeristen	Toename overnachtingen
Marketing, informeren en inspireren						
27. Informatiepunt Liemers in FOZ						
28. Visie op gastheerschap van de toekomst						
29. Toeristisch-recreatief marketing- en organisatieplan						
30. Gerealiseerde acties uit het marketing- en organisatieplan						
Doeltreffend beleid						
31. Verdieping van de Toeristische monitor						
32. Meting tevredenheid toeristisch-recreatieve ondernemers						
33. Monitoring beleidsplan vrijetijdseconomie						
34. Verkenning koppeling toeristenbelasting aan uitgaven vrijetijdseconomie						

6.1 Benodigde middelen

In tabel 3 is het overzicht opgenomen van de benodigde inzet van middelen om de beschreven resultaten te kunnen behalen.

De benodigde middelen, die zijn opgenomen in tabel 3, zijn gebaseerd op een raming van de kosten per resultaat. Met het oog op mogelijke meervoudige aanbestedingen in de toekomst zijn de bedragen per resultaat niet opgenomen.

Met een aantal van de te behalen resultaten hangen mogelijk vervolgstappen samen; bijvoorbeeld kosten voor beheer en onderhoud of realisatie. De hoogte hiervan brengen wij in fase 2 van dit traject (opstellen van de uitvoeringsagenda), danwel bij de uitvoering van de activiteiten verder in beeld. Indien hiervoor binnen de beschikbare budgetten geen ruimte gemaakt kan worden, wordt de Raad een voorstel voorgelegd.

Een deel van de uren, die zijn opgenomen in de begroting, kan vanuit het huidige budget en de bestaande formatie worden ingevuld. Voor het andere deel van de uren is extra inzet benodigd. Voor dat laatste hebben wij een indicatie opgenomen voor extra benodigde capaciteit, incidenteel danwel structureel, voor waar we op dit moment een inschatting voor kunnen maken. Dit hebben wij financieel vertaald en opgenomen in de tabel.

Sommige reeds beschikbare middelen zullen na vaststelling van de uitvoeringsagenda mogelijk herverdeeld moeten worden, zoals de beschikbare middelen voor marketing & promotie.

Ter verduidelijking van tabel 3; de totaal benodigde structurele middelen vanaf 2021 bedragen € 99.500. Dat betekent dat het 'structureel bedrag van 2020' (€ 29.200) bovenop het 'structureel bedrag vanaf 2021' (€ 70.500) wordt opgeteld.

Tabel 3 Overzicht benodigde middelen en uren per taakveld

Benodigde middelen per taakveld	Incidenteel 2020	Incidenteel 2021	Structureel vanaf 2020	Structureel vanaf 2021
Verbetering toeristische infrastructuur	€ 52.700	€ 44.800	€ -	€ -
Ontwikkeling aanbod verblijf en dagrecreatie	€ 53.200	€ 1.600	€ -	€ 3.000
Stimulering samenwerking en kwalitatief en innovatief ondernemerschap	€ 49.500	€ -	€ 29.200	€ 10.000
Marketing, informeren en inspireren	€ 100.000	€ 30.000	€ -	€ 50.000
Doeltreffend beleid	€ 10.000	€ -	€ -	€ 7.500
Totaal	€ 265.400	€ 76.400	€ 29.200	€ 70.500

6.2 *Vervolg: Fase 2 uitvoeringsagenda*

Na vaststelling van het beleidskader door de raad, wordt gestart met fase 2 van het beleidsplan. Hierin stellen we samen met de klankbordgroep en in overleg met de stakeholders de uitvoeringsagenda op.

BUREAUBUITEN
economie & omgeving

